

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir paroned: prima dată 14
centi; a doua dată 10 centi; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.
Alte abonamente, cât și inserții
sunt să se găsească în Arad.
Vă rugăm pentru orice și comenzi
scrieți adresându-ne se primet

ASTRA la TIMIȘOARA.

Continuăm raportul întrerupt în numărul nostru trecut.

Vom da cetitorilor noștri o icoană exactă a celor petrecute, înainte de a răspunde perfidiilor, cu cari presa maghiară intervertește faptele pentru a putea scoate din ele concluzii mizerabile.

Ieri de es. Bartha Miklós în ziarul »Magyarország« atacă într'un mod incalificabil »Astra« și pe conducătorii săi, între altele afirmând că președintele a toastat la banchet numai pentru Impăratul. Am cerut ieri telegrafic și președintele Leményi a avut amabilitatea a ne pune la dispoziție textul autentic al toastului său, pe care-l publicăm mai jos și care învederează reaua credință și minciunile de cari se servește și de astădată presa maghiară.

Vom răsturna ușor și celelalte calumniile toate de valoarea celei de sus.

Dăm cuvântul raportului nostru.

Ziua I.

Banchetul.

Sunt două ceasuri. Slujba bisericească și ședința primă a durat lung. Publicul este obosit și merită prânzul anunțat în programul oficial. Reduta dela »Principele de Coroană« este aranjată cu mese albe, bogat împodobite. Sunt vre-o 200 de tacâmuri. Se servește banchetul după următorul

MENU:

Potage St. Germain.
Esturgeon sauce tartare.
Croquette de gibier.
Sauce pomrado.
Alojan de boeuf garni.
Dindon et poulard.
Salate.
Parfait.
Dessert.

Di Dr. Liviu Leményi prezidează, având la dreapta sa pe d-nii Partenie Cosma, Dr Eusebiu Roșca, I. F. Negruț, Dr. Nicolae Oncu, Dr. C. Diaconovich, Dr. Dobrin; la stânga Dr. M. Cristea, doamna Maria Cosma, d-nii Nicolae Ivan, Elie Trăilă, Dr. Valeriu Bologa. Vis-à-vis de președ. di Roman Ciorogar.

O surprindere. La pleasa treia intră în sala banchetului 30 de feciori ca brazil, din comuna Coștei. Un moment privirile se îndreaptă spre dinșii. Ei trec în rând și s'așează pe galerie.

La friptură, di Dr. Liviu Leményi a rostit primul toast. Este închinat Monarchului. Textul autentic al toastului pe care președintele l-a citit este următorul:

Stimatelor Doamne, Onorați Domni!

Nota caracteristică a Românului este evlavia și blândețea; uneori chiar ironisată, — el totdeauna fost cu necondiționată alipire către patrie, d'astie și tron.

Acest sentiment ne cuprinde pe noi toți și la această ocaz une serbătorească.

Ridic deci paharul meu întru sănătatea și îndelunga viață a gloriosului și bunului nostru monarch, Majestatea Sa Impăratul și regele nostru Francisc Iosif I. Să traească la mulți ani!

Publicul se ridică de pe scaune. Trăiască Majestatea Sa! răsună lung și entusiast aclamațiunile.

Se produce un incident. Taraful ezită a cânta imnul Majestății Sale. A ajuns imnul Dinastiei atât de huiduit în țeara noastră încât se pare că li-e este dată în poruncă lăutarilor să nu-l mai cânte. Așa a fost la adunarea învățătorilor în Șiria, așa a fost și în Timișoara. Un moment de indignare a schimbat însă pe altul de entuziasm. Taraful a intonat dulcea melodie a unui cântec, scump tuturor inimilor românești, a cântecului nostru național »Deșteaptă-te Române«. Sala întreagă a izbucnit în frenetice aplauze. Dacă în chipul acesta e să resolvăm chestiunea imnului dinastiei, de n'au alții vre-o excepțiune, noi cu atât mai puțin putem avea.

Se ridică al doilea în rând, di Emanuil Ungurean »Românul mare« cum îl botezase un cuminte bărbat, pe inimosul și neobositul fruntaș bănățean.

»Cu cât mai greu este un lucru cu atât mai harnici și mai capabili bărbați sunt chemați la împlinirea lui. La noi cel mai greu lucru, cea mai grea sarcină este, munca pentru cultura poporului român, pentru-că munca aceasta n-are sprijinul recerut. Munca aceasta este problema Asociațiunii noastre. Și la această muncă Asociațiunea a chemat totdeauna pe cei mai harnici fii, pe aleșii neamului. Activitatea actuală a comitetului ne dă dovadă că și de prezent, conducerea se află în mâni bune. Ne dă dovadă, că comitetul este la înălțimea grelelor sale îndatoriri. Zelul ce depune acest comitet întru împlinirea misiunii sale, ne obligă la stimă și recunoștință. Trăiască comitetul central! Trăiască președintele!

Călduroase ovațiuni cari durează mai multe minute se fac la adresa comitetului.

Di Partenie Cosma, ia apoi cuvântul și rostește cam următoarele:

»Dacă privesc în trecutul »Asociațiunii«, eu care am fost lung șir de ani membru în comitetul ei, scot un adevăr când constat, că d-atunci s'au pornit lucrurile spre bine de când s'au organizat despărțămintele. Unul dintre despărțămintele, dezvoltând cea mai rodnică activitate, este tinărul despărțămint al Timișorii. Toți cei-ce cetii jurnale veți constata cu mine că despărțămintul Timișorii este cel mai activ. Poate mai activ decât Brașovul. Meritul principal al prosperării acestui despărțămint este al vrednicului ei director, al domnului Emanuil Ungurean (La pronunțarea numelui acesta, oratorul este minute întregi întrerupt de aclamațiuni frenetice.) Di Ungurean nu este omul frazelor, când densusul dă un sfat, acesta este totdeauna precedat de fapt. Adunarea de azi nimeni nu și-a putut închipui că va fi atât de grandioasă. Meritul este al d-lui Ungurean. Închin pentru comitetul arangiator care nu este altul decât însuș comitetul despărțămintului și în special în sănătatea vrednicului director!

Potop de aplauze au urmat! Trăiască Ungurean! Trăiască Ungurean! răsuna în sala întreagă.

Se ridică apoi Dr. Aurel Cosma, închinând în numele comitetului arangiator pentru oaspeți:

»Din momentul când »Astra« a trecut barierele frumosului Ardeal și a început a revêrsa razele sale binefăcătoare și dincoaci de Peatra-Craiuului, noi toți Români am așteptat mult dela dânsa. Ajunsam noi Timișoreni să vedem strălucind stindardul culturii străbune pe îmbetrânitele ziduri ale cetății noastre. Zi fericită ne-a fost dat s'ajungem. Mândru-și desface glorioasele-I cute steagul nostru național. Meritul nu este însă al nostru ci al d-voastră cari ați grăbit să faceți ziua aceasta memorabilă, neuitată.

În numele comitetului arangiator Vê felicit și vê zic la mulți ani!»

Aplause însuflețite respund acestor călduroase cuvinte. După-ce se mai liniștesc, ia cuvântul di Nicolae Ivan:

»Doamnelor și domnilor: Intrunirile noastre trebuie să fie naționale. (Așa-i!) pentru-că altfel ele n'ar lăsa urme. Ziua de azi a fost o manifestațiune grandioasă în viața poporului nostru. Cei-ce am participat azi la aceste serbări, ne vom duce întâriți în credința veșnicelor noastre ideale. Îndeosebi sublimă a fost manifestațiunea solidarității ce și-a aflat expresiune în vorbirile ținute de bărbații reuniunilor surorii. Vorbirile rostite de Em. Ungurean, Dr. Dobrin și Dr. Oncu rămân monumente ale dragostei de limba și cultura noastră. Nu ne rămâne decât și noi astfel să gândim, astfel să simțim cum ei au simțit și gândit. Ridic paharul pentru reprezentanții reuniunilor surorii! (Aplause prelungite).

Se ridică apoi distinsa figură a vietei noastre publice Dr. Nicolae Oncu. Este salutat dela început cu aplauze:

Mulțumesc antevorbitorului pentru elogiile adresate nouă. Sprijinirea culturii noastre naționale este înalta datorie a fiecărui Român. În serviciul ei mai avem un factor însemnat: este femeia română, mama română. Ea e refugiul ultim al vieții noastre naționale. Pentru femeia română închin paharul!»

Entuziasmul și-a ajuns apogeul. Se decentralizează un moment însuflețirea având mai multe centre: fiecare aleargă cu paharul la dama de care e mai aproape. Dar de odată chaosul acestor minute este întrerupt:

Vlad! Vlad! S'auzim pe Dr. Vlad!

Se ridică însă înaintea lui Vlad di Rubin Patița, și închină pentru tinerime, căreia-i leagă la suflet dragostea de neam și respectarea tradiției în luptă. Ultimele cuvinte au fost interpretate de mulți — mai ales tineri — ca aluzie la noua direcție politică, cea-ce a indemnă și mai mult pe tineri să provoace cuvântul lui Vlad.

Entuziastul deputat al Dobrei cedează apoi dorințelor și ia cuvântul după ce se potolește adevăratul potop de aplauze.

»Ca simplu reprezentat al generației tinere imi țin de datorință a răspunde antevorbitorului, care ne leagă la inimă să continuăm opera de regenerare a poporului nostru. Suntem și am fost noi conștii de aceasta datorință. O vom face însă așa cum credem mai bine, ne lăsându-ne influențați de prejudeții. În ce privește iubirea de neam între noi și bătrâni nu este nici o deosebire. Între împrejurări schimbate credem însă că trebuie să ne schimbăm și noi tactica și dacă numai cu un pas vom da înainte, scopul și atunci ni l-am ajuns. Avem nelăsimă încredere în puterea de viață ce zace nesecată acolo jos în rândurile poporului nostru. De ceea și aci ca și în

tot locul să ne aducem aminte de opinca română, pe care trebuie s-o facem fericită. Opinca română să trăiască!

Taraful întonează imnul nostru național. Entuziasmul merge progresând în aceasta frumoasă zi. Erau trecute 4 ore când dispoziția aceasta înălțată este curmată de președinte, care ridică masa. Să nu ne cheltuim tot entuziasmul ca să ne mai rămână și pentru altele ce mai sunt în urmă — gândește președintele.

Concertul.

Concertul este anunțat pe 8 ore precis. Era sigur deci că va începe la 9.

Reduta geme de lume. Dame multe. Arangiatorii au insignii albastre, cu inscripția „Astra“ la butonieră. Câte-va minute înainte de opt sosesc în sală conduși de dl Dr. Aurel Cosma președintele comitetului arangiator, comandantul de corp din Timișoara, von *Schwitzer* cu suită de generali și ofițeri. Iau locul în șirul întâiu, la dreapta. La stânga stau reprezentanții fruntași ai clerului.

Incepe concertul. Punctul I din program este al d-șoarei *Adelina Piso* care execută pe violină: *Sonată* de *Rubinstein*, acompaniată de d-șoara *Minerva Cosma*. D-șoara *Piso* are deja o reputație stabilită. Cu mișcări grațioase și ușoare ea stăpânește perfect arceșul. Acompaniamentul asemenea perfect. Inceputul e deci bun. Când sfârșesc, încântătoarele debutante sunt răsplătite din belșug cu aplauze. Toaleta: D-șoara *Adelina Piso*: haină de mătăasă *Zürich*, cu undulațiuni semicerce; d-șoarei *Minerva Cosma*: mătăasă albă deschisă, simplă cu gust delicat.

Punctul II declamațiunii de *Zaharie Bârsan*, artistul nostru. El declamează mai multe Căntece: originale ale sale și imitate. Depune multă duioșie în poezia: „*In parcul vechiu de zile*“ de *Verlaine* tradus de *Iosif și Anghel* și „*Soldatul lui Tepeș*“ de *Aricescu*. E aclamat cu însuflețire.

Punctul III. Apare pe scenă d-na *Lucia A. Cosma* d-șoara *Adelina Piso* și d-șoara *Minerva Cosma*. Este poate punctul culminant al concertului. D-na *Lucia Cosma* cântă cu vocea. Se execută *Ave Maria* și *Serenadă* de *Gounod*. Executațiunea e artistică. Soprana d-nei *Cosma* e dulce, furișându-se în suflet. Debutantele sunt de două ori chemate la rampă. Toaleta d-nei *Cosma*: haină de *évoirs*, semi-secesionist, cu cădere ui mitoare.

Punct IV. List: *Rigoletto*, *Elinescu*: *Fantasia română* executat de d-ra *Marioara Dogé*. Nuanșând foarte fin, d-șoara *Dogé*, s'achită de pie-

sele sale în admirațiunea publicului. Este aplaudată frenetic. Are toaleta: mătăasă albă deschisă (japon), strânsă la cingătoare, cu folii undulante.

Punctul V. *Grieg*: *Așteptarea* (cântecul *Sol-veigel*) *Meyerbeer*: *Aria Pagelui din opera Hugheoșii* cântată cu vocea de d-na *Lucia Cosma*, acompaniată de d-șoara *Minerva Cosma*. Talentul d-nei *Cosma* dă a două probă strălucită. Ferme-case deja de-a binele publicul și d-aci înainte este destul s'apară ca publicul s-o aclame.

Dup'o scurtă pauză urmează partea II. a concertului, care începe cu o declamațiune a dlui *Zaharie Bârsan*.

Punct VII *Liszt*: *Spinnerlied*, *Lubic*: *Rapsodie română* executat pe pian de d-șoara *Isac*. D-șoara *Isac*, care a studiat în conservatorul din *Viena* și *Bucureștii*, ne-a îmbiat prestațiunii desăvârșite. Publicul a aplaudat-o frenetic silindu-o să execute și în afară de program. Toaleta d-șoarei *Isac*: haină albă de mătăasă cu point-lee.

Punct VIII. *Chopin*: *Polonaisa brillantă* op. 3 violină de d-șoara *Adelina Piso*.

Punctul IX a fascinat mai mult. Era românesc. *Dima*: *Mugur, mugurel, Sub fereastră mândrei mele* doine cântate de d-na *Lucia Cosma*. Le-a bisat, a mai cântat o doină, dar ar fi trebuit o noapte să tot cânte, ca să sature plăcerea publicului, ce-o chema mereu.

A urmat pe urmă punctul ultim *Satira III*. alui *Eminescu* declamată de dl *Zaharie Bârsan*, puternic și sugestiv interpretând piesa aceasta, destul de grea.

Cu aceasta concertul s'a terminat. Escelența Sa comandantul de corp *Schwitzer* a apreciat în mod foarte măgulitor pentru debutante, succesul. Ziarele din localitate însă — cari au avut destule alte pricini de supărare — despre concert toate scriu lăudându-l.

Ziua dona.

Ședința II.

Președintele *Dr. Liviu Leményi* deschide ședința Joi la 10^{1/4}.

Reduta e și azi plină.

Președintele: La adresa presiului au sosit mai multe depeșe felicitând adunarea noastră generală. Rog pe dl notar să le citească.

Dr. Valeriu Bologa, citește următoarele depeșe, subliniate toate de aplauzele adunării.

Mai mulți domni din *Brașov* rescumpără obiceiuita telegramă de felicitare contribuind cu 33 cor. pentru Muzeul Etnografic.

Impresiuni și reflexiuni dintr'o călătorie.

De

S. Tamba.

5.

Afurisite ste-ți isvoarele riu blăstămat: miezuină de sânge între fiii aceluiaș neam! Și 'n vecl binecuvântată fie amintirea eroilor, cari te-au săcat în conștiința și 'n sufletul fraților de-același sânge! Zi mare și fericită a fost aceasta; cel mai mare praznic al neamului românesc! Dee Dumnezeu să aibă și mai mari!

Cât ce-ai trecut în *Moldova* natura ia altă față. Pământul e mai gătit, mai împodobit. Ochiul ți-se odihnește mai tignit peste văile și coastele cele verzi. Grânele legate 'n snopi stau tolănite cât mi-ți-e hotarul, parc'ar fi o imensă turmă de oi, cari sfârșite de arșița soarelui s'au dat odihnei, străjnite de neadormitul porumb, care stă zmîrnă zi și noapte. Când îl răsbește uritul mai prinde vorbă cu zefirul hoinar, care coala 'n amurgul serii obosit de drum și 'n-cărcat de vești nouă se abate pe la partea locului destăinuindu-și sufletul în suspine duioase. Și porumbul își pleacă atunci urechea, clătî-nând apoi îngrijat din cap, ca la auzul unor vești rele. Le înțeleg șopotul. E vorba de lipitorile fără frică de D-zeu și fără patrie, cari și-au înleștat gingiile flămânde în trupul *Moldovei*, sugându-i sângele și istovindu-i puterile.

Trenul aleargă gonit par'că de un vis urit. La fiecare popas scot capul să-mi ved frații, dar fețe străine, murdare, cu părul îmbârligat îmi întăpă ochiul.

Trec peste locuri istorice îngrășate cu mult sânge românesc și și mai mult hain, dar călătoresc tot mai nemângăiat. Cu cât te apropii mai tare de granița *Bucovinei*, cu atât se 'n-mulțesc mai mult perciuniți, decorul lăcustelor în chip de om.

O Doamne! Să nu-și fi ispășit încă această țară păcatele trecutului încrunțat, de c'o mână-i dai și cu alta-i iai?...

Ne oprim la una din cele mai frumoase — dacă nu cea mai frumoasă — gară din *România*. Mă uit mirat și curios la numele ei. E gara: *Burdujeni*, ultima stațiune românească. Mult trebuie că s'a cheltuit cu edificarea acestei gară în brazda *Moldovei*!... E mare și frumoasă: adevărată gară de capitală, pusă la hotarul țării ca un semn al progresului spre care nizuește acolo.

Trecem prin sita vămiilor vizându-ne pasapoartele. Urcăm apoi earăș trenul, care ne duce cu viteză săsească spre gara nemțească: *Ițcani*, spre *Putna* nu era modru de-a mai merge.

Ne-am hotărît cu amicul *V.* să înopțăm în *Suceava*, unde încă aveam multe de văzut și numai a doua zi dimineața s'o luăm mai departe. Ne-am încvartirat dar repede în tramvaiul, care duce la *Suceava* și hăis!... cea!... boulean!... Cât ar cânta moș *Corbu* „a Sa-sului“ eram în fosta reședință a voevozilor români. Pe strade lume multă: domni și popor. Se terminase slujba dumnezeiască făcută pe ruinele cetății de odinioară a *Domnilor Moldoveni* în amintirea celui mai strălucit și mai mare Domn al ei. La hotel nici nu ne-am mai gândit. Era evident, că cu atâta lume n'o să putem

Sibiu.

Salutând cordial întrunirea Asociațiunei implor și eu binecuvântarea Cerului la împlinirea măreței sale misiuni culturale.

Metropolitul Meșian.

Mehadia.

Asociațiunea să trăiască și înflorească spre cultura românească.

Episcopul Popea.

Abbazia.

Falnică să fâlfaie flamura culturii naționale pe pământul bănățean.

Alex. Mocsonyi.

Radna.

Cu bucurie salutăm adunarea generală a Asociațiunei în părțile bănățene și speram că va fi răsăritul steauel sub care se vor ralia toate puterile noastre intelectuale spre a continua reorganizarea culturii noastre străbune. *Dr. Vasile Avramescu, Dr. Aurel Cioban, Ioan Tuducescu, Nicolae Moldevan, Valerie Oprean, Dr. Valer Morar, Dr. Vasile Meșter, Dr. Dimitrie Magdu, Procopiu Givulescu, Dr. Atanasie Brădean.*

Năsăud.

În numele despărț. Năsăud trimitem asoc. întrunită în adunare generală salutul nostru însetat de dorința celor mai roditoare succese.

Dr. Tanco, director.

Blaj.

Despărțământul Blaj salută ad. g.

Negrufiu, președinte.

Deva.

Implorăm binecuvântarea Cerului asupra lucrărilor voastre.

Români din Deva și jur.

Brașov.

Salutăm cu însuflețire adunarea. Aste strălucescă vecinic.

Secțiunea științifică. Vlaicu, Cior ea.

Fiume.

Dela Mare, „Astrei“ urări și succes deplin.

Stupariu.

Hațeg.

Sălutăm Astra!

Gavril Suciu, Dr. Victor Bontescu, Candin David, Emil Sietariu, Virgil Popovici, Ștefan Selariu, Nicolae Muntean, Mihai Tirea, Dr. Augustin

căpăta adăpost. Afară de aceea mai auzisem că nu e nici un hotel creștinesc în orașul întreg și ploșnite, drept să Vă spun, nu-mi venea la socoteală să hrănesc, nici de cele cu două picioare, nici de cele cu mai multe. Ergo... la mănăstire, altă scăpare nu este. Amicul *V.* îmi spunea că are acolo un bun prietin, care de bună-seama o să ne facă rost de un adăpost, unde să ne odihnim oasele. Luaram o birjă decorată c'o spurcăciune de om pe capră — nu găsiseam alta — și întovărășiiți de un amabil student dela *Cernăuț* c'o panglică treicoloră de-a curmezișul peptului, o porniram spre sfânta mănăstire.

Supt poartă visa un moșneag de-odată cu Ștefan visuri frumoase de mărire națională. Era sentinela porții. Multă ispravă n'o fi făcând el, că era bătrân *Românul*, dar după cât am auzit: cinstea întrupată. Trecem pe lângă acest „*Kerberos*“ cu suflet senin și blând și intrăm în curte, o curte largă încăpătoare, în mijloc cu sfânta biserică.

De două părți e îngrădită de odăi pentru primirea oaspeților, ear într'o parte — în dreapta — e frumoasa reședință a simpaticului stareț al mănăstirei, a *Archimandritului Balmoș*. Locuință de guvernor.

Dl *Cioloa*, — căruia multă vreme i-am zis tot *Colacea*, neînțelegându-i bine numele — prietinel tovarășului *V.* nu era acolo atunci și așa am fost siliți să trezim din somn pe fiul părintelui *Balmoș*, care avea cheile odăilor la sine și care obosit de multa alergătură își plecase puțințel capul pe perină. Am fost întimpinați cu multă prevenire, punându-ni-se o odaie

Sreijariu, M. Bontescu și mai multe nume nedescifrabile.

Năsăud.

Impedecat a participa personal, doresc Astei cele mai bune succese.

Pletos.

Sibiu.

Salutăm adunarea Asoc. să trăiască și înflorească.

Redacția „Foiț Poporul“.

Șimleul Silvaniei.

Impedecat a mă presenta, salut cu dragoste frățească adunarea generală dorindu-ți munca rodnică.

Pop de Basești.

Suceava (Bucovina).

Din cuibul Voevozilor Moldovei trimit cu bucurie salutarea mea restauratorilor culturii românești în patria mea mai restrânsă.

Ciocola.

Silagiel.

Felicităm adunarea dorind lucrării sale succes deplin.

Alexandru Pop, Cocian, Dr. M. Pop și nedescifrabil.

Arad.

Salut cu tot respectul On. adunare generală a Astei regretând din inimă că din cauza morbului nu pot lua parte în persoană. Rog însă pe Dumnezeu, ca se lumineze mintea și să deschidă inima acelor români cari au de urde da, ca să contribuie fără amănare la înflorirea și prosperarea „Astei“ care are mențiune a contribui la luminarea și instruirea poporului românesc asupra de veacuri deoarece știut este că un popor bine instruit chiar asupra fiind știe să procure respectul asupraitorilor ba chiar să și conducă și domineze de multor pe domnitorii cari uită de soarta lui.

Deci cei chemați să-și deschidă inimile sa-și implinească datorința, ca astfel să fie binecuvântați din generație în generație.

Să înflorească și să prospereze Astra!

Să trăiască președintele și biroul.

George Lazăr.

Töresvár.

Salut strălucita întrunire, isbândă și fericire aducă asupra neamului nostru.

Stoica.

Șimleul-Silvaniei.

Cel mai tânăr luptător pentru înaintarea Românilor se închină măreței adunări a Asociațiunii și dorindu-ți progres gigantic. Vă trimit salutul Românilor din acest colț de țară.

„Gazeta de Duminecă“.

Beiuș.

Dumnezeu binecuvânteze lucrările Astei.

Marinescu.

Arad.

În preajma împlinirii celor dintâi optsprezece secolii dela întemeierea Românilor prin divul Traian, poftesc Astei să devină soarele culturii române pentru secolii următori.

Simu.

Astra să trăiască și să înflorească, binecuvântarea cerească pe câmpia strămoșească.

Iuvelătorul Andron

Președintele. Urmează rapoartele comisiunilor.

Întâiu al comisiunii asupra raportului general.

Referentul dl. Dr. Valer Braniste: Răsărită din gândul senin al înaintașilor, privește „Asociațiunea la un trecut de peste 4 decenii. Dacă facem deosebire între zilele de atunci și între zilele noastre, este cu neputință să nu facem deosebire între inima lor de atunci și inima noastră de azi.

Privindu-ți prin prisma noastră de azi, ei ni se par nu numai idealisti, ci vizonari. Strămoșii nostri spart-au ghița atunci când au dat ființă acestei instituții, cu însuflețirea pe care azi poate noi nici n-o înțelegem. Alte vremuri erau pe atunci, alta situația politică. După primele raze de soare însă urmat-a primele zile de April. A fost o epocă tristă acea prin care a trecut poporul nostru, mai sărac cu o iluzime, mai bogat cu o experiență tristă. A urmat o depresiune, apoi desnădăjduire. Instituțiile noastre au început să vegezeze. Și a trebuit mult timp până când ne-am putut veni în orî, până când a putut să străbată convingerea, că n-avem să ne sprijinim pe nimenea, numai pe puterile noastre. Procesul acesta se observă și la Asociațiune. După prima epocă de însuflețire a venit una de lungă lăncezire, când toată activitatea „Asociațiunei“ se mărginea numai la adunările ei generale, nepătrunse și ele de adevăratele ei întesuri. De zece ani încoace o suflare de regenerare trece peste noi. Sub drapelul Asociațiunei“ se înrolează tot mai multe forțe, și ne suride tot

mai aproape speranța de a vedea realizate unele dintre scopurile ce ea urmărește. S'au ivit în stînul „Asociațiunei“ idei mari, planuri îndrăznețe, și putem constata, că nu s'au pierdut prin procesele verbale ale adunărilor generale, ci au început a se face trup. Dacă privim azi numărul membrilor „Asociațiunii“ ei fără îndoială nu ne mulțumește. Dar dacă ne gândim că abea înainte cu 10 ani erau numai la vre-o 4—500 de membri și și aceia mai mult pe hârtie, ușor ne vom putea lămuri asupra stării de azi. Suntem în evident progres și îndreptățiți a aștepta tot mai mult.

Epoca aceasta mai nouă să deseamnă mai ales prin trei creațiuni însemnate:

Întâiu: „Enciclopedia Română“ terminată acum. Înainte cu zece ani și ca iluzime ar fi fost aceasta mult.

A doua: Secțiunile literare științifice, cărora ursitoarele asemenea nu le sorociau lungă viață.

A treia este creațiunea Muzeului etnografic. Iarăși o idee care nu inspira multe speranțe cu privire la realizarea ei. Azi am ajuns acolo că avem edificiul gata și conducătorii își frământă capul, în ce chip să-l putem înzestra.

D-acea, privind din acest punct de vedere istoric, sunt evidente năzuințele de a da mereu înainte. Departe e de noi gândul că ne-am considera deja la înălțime, nu suntem doar abea la piciorul dealului. Dar suntem în progres și faptul acesta ne îndeamnă a vă propune să primiți raportul comitetului și pentru zelul său să-l exprimați mulțumită.

Întrând în chestiunile singuratic, ca eveniment principal al anului expirat trebuie să amintim încheierea operei „Enciclopediei“. Opera aceasta va rămănea un titlu de glorie al „Asociațiunei“ noastre, cu toate defectele ei. Va avea greșeli, poate chiar multe, dar să nu uităm că la nici un popor nu s'a făcut întâia încercare de acest gen, fără greșeli. E adevărat și motivul cu care s'a combătut la început „Enciclopedia“ că nu chemarea noastră ci a celor din regat ar fi crearea unei astfel de opere. Dar vedem că frății noștri cari trăesc liberi, n'au făcut-o. A fost deci de lipsă s-o facem noi, pentru-că noi îi simțim mai ales nevoia. Și dacă în condițiile acestea, bine ori rău am realizat-o, propunerea noastră primă e să luăm cu mare plăcere act de încheierea acestei opere și să exprimăm autorilor mulțumitele noastre.

Președintele: Primește adunarea propunerea aceasta?

Voci: Se primește!

Președintele anunță propunerea ca conclus. Referentul Dr. Valer Braniste: Un fapt din raportul comitetului ne-a atins dureros. Acum doi ani, am ales cu mare însuflețire de președinte la

la dispozițiune cu cereri de scuze, că nu ni-se pot da niște pături mai bune, fiindcă sunt mulți oaspeți și vor veni și mai mulți și n'au atâtea *oghiale* ca să-i poată cuica pe toți. Noi se înțelege, eram foarte mulțumiți de aranjament, gândindu-ne că dacă nu găsim aci adăpost eram siliți să rămănem pe stradă. Nicî prin gând nu ne trăsna să-i dăm înțelege că n'am fi mulțumiți. Vedem și noi situațiunea cea grea pentru ai mănăstirei.

Ne-am tolănit pe străjacele de pe jos dând în vorbă despre reușita festivităților dela ruine.

Ni-s'a spus că au reușit peste așteptare, mulțumită în primul rînd *tempestații* admirabile de care au avut parte.

Arunc ochii la tovarășul V. — care încă tocmai atunci îmi pândia privirea surprins și el de întrebuițarea cuvântului *tempestate* și a altora, pe cari li-am uitat. Am mai schimbat câteva vorbe până-cc ne-a adus servitorul apă de spălat, apoi gazda noastră luându-și adio s'a depărtat, ear noi ne-am pus să ne civilizăm o leacă, — că prea eram afumați și urduroși — ca să ne putem și noi scoate nițal nasul prin oraș până-cc nu se înserează încă. Primeneala — așa pe jumătate — a mers militărește și până ce n'apucară încă să gate injurăturile 2 studenți din România — la a cui adresă nu știu — eram gata și plecați.

Ajunși în curte de cine ne isbim?... de compatrioții noștri, atât de mult doriți, cu cari făcându-mi-se calea în două la plecare, nu credeam să ne mai întâlnim până la Putna. Bu-

curia revederii era nespūsă. Și-a și manifestat-fiecare, care prin chiote, care prin vorbe mai agitate, cu excepțiunea prietinelui Nicolae care mai mult a simțit-o să vede, luându-ți graiul falca sf. Ioan cel nou.

Ne-am dus îndată și noi să vedem această comoară a mănăstirei, care atrage ca un magnet puternic mî și mîi de creștini la an la sine și alte mîi de florenți în buzunare.

Moaștele sf. Ioan cel nou sunt așezate de present, fiind biserica cea mare în reparație, într'o bisericuță din stînga curții, într'o ladă îmbrăcată în argint, în care sunt înfățișate o grămadă de scene din viața plină de chinuri a acestui sfânt. Sunt acoperite de tot și pecetluite.

Nu vezi din moaștele sfântului decât o ialcă vilcedă și uscată c'un șir de dinți, lucru care te c'am furnică pe șira spinării când îl privești. Nu înțeleg de ce nu s'a lăsat spre vedere o parte ceva mai es'etică d. e. o parte a mănii!.. Sau falca aceasta s'au conzervat mai bine? ..

La capul sfântului stă un călugăr, ear la picioare bătută în zid o cutie de tinichea c'o gaură lungăreață pentru creșterii cercetătorilor acestor moaște.

După-cc atingem și noi cu mâna coșciugul făcător de minuni ne depărtăm din mănăstire în frunte cu amabilul domn Ciocola, care tocmai când să plecăm nimerise spre marea noastră bucurie.

...eșim în oraș ca să ne mai plimbăm puțin! ochisorii jur-împrejur înainte de a-și cerne roaptea întunerecul asupra orașului. După

câteva cotituri la dreapta și la stînga ajungem în strada principală.

Dacă te-ai dus cu oareș-cari iluziuni în fosta reședință a Domnilor moldoveni de odinioară, nutrite poate de mărirea trecutului, apoi cu multe desiluziuni amare și deprimări sufletești te re'ntorci.

În locul orășelului zugrăvit de fantazia-ți aprinsă și răpita de faptele glorioase ale lui Ștefan cel Mare, găsești un cloțob de ploșnițe omenești cu fețe atât de simpatice încât te mănâncă palma ca de rică când le privești.

Odinioară centru de boeri și hatmani, azi cuib de lipitori de jidanî. Sărmană Suceavă!..

(Va urma).

SPRE TOAMNĂ.

• — *Pastel.* —

Pe holdele verzi
Pasc albele vaci,
Păstorii adorn
Supt negri copaci.

Dulăii lătrând
Dau fuga'n pădure,
— Acolo copiii
S'adună la mure!

E. I.

„Asociațiunei“ pe dl Dr. Alesandru Mocsonyi, a-cesta ilustrațiune a neamului nostru. Insufletea cu care l-am ales era o lămurită probă, că aflat-am în densusul pe bărbatul doririlor noastre. Dar nu multă vreme ne-a fost dată fericirea de a-l avea în frunte. Comitetul ne arată în raportul său că Dl Mocsonyi în decursul anului, din grave motive de sănătate și-a dat demisia din postul de președinte. În fața acestui fapt cu mare părere de rău ne vedem și noi constrânși a ne resemna și a regreta împreună cu comitetul pierderea ce o îndurăm. Pe de altă parte ne pare oare cum cu neputință a ne despărți de acest bărbat, și ca să rămână și pe mai departe un contact ideal între noi și densusul, care să aibă expresiune și formală, în vederea meritelor sale, vă rugăm a-l alege de președinte onorar al adunării. (Aplauze furtunoase).

Președintele: Se primește propunerea a-cesta?

Voci: Se primește!

Președintele: Declar pe dl Dr. Alexandru Mocsonyi de președinte onorar al „Asociațiunei“ (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Referentul Dr. Valer Braniste: În legătură cu aceasta, mai vine comitetul cu alte două propuneri fericite. Este vorba de doi bărbați. Unul este dl Partenie Cosma care de 25 ani, face parte din comitetul Asociațiunii. Două creațiuni importante sunt mai ales legate de numele lui. Expozițiunea din 1881 și școala de fete cu internat din Sibiu, care în aceeași vreme reprezintă cele mai importante momente în cel dintâi sfert de secol al „Asociațiunei“. Cine-și dă seama de condițiunile vieții noastre publice, acela știe ce însemnătate are activitatea d-lui Partenie Cosma.

Președintele: Primește adunarea propunerea?

Voci: Primim! Primim!

Președintele: Declar pe dl Partenie Cosma de membru onorar al Asociațiunei. (Aplauze prelungite.)

Referentul Dr. Valeriu Braniste: Anul acesta a fost un an jubilar, pentru cea mai veche revistă literară a noastră. A fost un jubileu rar, căci azi după 40 ani, stă în fața acestei reviste însuș creatorul ei, dl Iosif Vulcan. Nu este lucru de șagă a susține la noi 40 de ani o revistă românească. Dacă Vă gândiți că 40 ani de arindul, câtă însufletea a fost de lipsă, câtă abnegare de sine, ca să susțiți pentru familia română o revistă, veți recunoaște marele merit al dlui Vulcan. Frații nostri din regat n-au la activul lor un astfel de caz. În cursul anului s'a arangiat din prilejul jubileului o festivitate de înalt nivel literar. Cuvine-se ca și noi „Asociațiunea“ să ne alăturăm la aceasta sărbătoare jubilară și cea mai potrivită formă este numindu-l pe dl Vulcan, membru onorar al Asociațiunei.

Președintele: Se primește propunerea?

Voci: Primim! Primim!

Președintele: Declar pe dl Iosif Vulcan membru onorar al Asociațiunei! (Aplauze prelungite).

Referentul Dr. Valeriu Braniste: Împlinim o datorie tristă, amintindu-vă că și anul acesta moartea a făcut ravagii simțitoare în șirele membrilor nostri. Mulți au căzut și nu mai sunt. Este o datorie de evlavie a ne aduce aminte de dinșii. Propunem să se dea expresiune condolențelor prin ridicare. (Adunarea se ridică în semn de regret).

O chestiune de vitală importanță pentru noi este chestiunea prim-secretariatului. — Face pe larg istoricul chestiunei publicat și în raport, apoi continuă: „De numele lui Diaconovich sunt legate toate creațiunile Asociațiunei de 10 ani încoaci. În postul acesta, pe care strict luat d-sa la creat, privind în jurul nostru nu știm dacă l-am putea împlini prin altul. Comitetul pe baza propunerilor unanime ale Secțiunilor științifice-literare a deliberat afacerea astfel că dl Diaconovich și-a retras demisiunea, prin urmare nu mai avem să intrăm noi în meritul acestei afaceri. Criza asta mică de altfel a avut și o parte bună. S'a u lămurit agendele prim-secretariatului și chestiunea ocupațiunilor sale secundare, cari nu-l vor jigni în împlinirea datorințelor sale. Recomandăm propunerea comitetului spre primire.

Președintele: Primește adunarea propunerea?

Voci: Primim! Primim!

Președintele: Enunț de conclud retragerea demisiunii d-lui Diaconovich și prin urmare rămânerea lui în postul de prim-secretar.

Referentul Dr. V. Braniste: La capitolul membrilor Asociațiunii, am luat cu plăcere la cunoștință sporul numărului membrilor, dar constatăm

că acela nu stă nici pe departe la înălțimea valorii noastre culturale și numerice. Ni-se impune datorința să propagăm, ca toți Românii să se înroleze sub steagul Asociațiunii. Să se scoată o broșură populară în care să se schițeze istoricul și scopul Asociațiunei, care să fie în pătură largă răspândită.

În legătură cu aceasta am tratat și chestiunea despărțemintelor. Despărțemintele noastre încă nu sunt organizate așa pentru a realiza toate puterile de lucru, pentru a fi adevărate sucursale întru răspândirea luminei. Roadele de până-acum nu sunt multumitoare și activitatea li-se reduce numai împlinind cadrele formalităților circumscrise în statute. Nu facem reproșuri, ci constatăm numai ca îndemn, să se stăruie și aci mai mult, ca în mreaja lor fermecătoare să se cuprindă întreg poporul. Dintre cele 46 de despărțeminte: azi nici unul n'a ajuns încă acolo ca cel puțin a 3-a parte a locuitorilor comunelor lor, să poată zice ca îi au de membri. Ei bine, fără gregari, fără apostoli, nimic nu se face. Cu toate acestea și aci se întrezărește licărind o speranță. Pildă despărțământul Timișorii, acărui oaspeți suntem. Suntem azi oaspeții unui despărțământ care nu trăiește între prielnice condițiuni și totuși vedem ce progres face. A doua pildă e Brașovul. Aici se lucrează foarte frumos cu prelegerile populare cu proiecțiuni. Profesorul Ciortea care a luat sarcina de a introduce Skiopiconul, a desfășurat osteneți laudabile. Să-l încurajăm însă și pe alții, ca sarcina să nu rămână numai pe un singur om.

La capitolul prelegerii populare, parcurgând lista aceloră facem observația, ca comitetul să fie cu luare aminte și la alegerea temelor. Atât din raport cât și din jurnale am văzut că s'angajează și oameni puțini competenți pentru aceste prelegeri. Am văzut apoi necazul și mai mare, că conferențarii nu se știu acomoda la graiul pe înțelesul poporului. Ar fi bine poate ca comitetul să angajeze specialiști pentru prelegeri populare. Trecem apoi la alt titlu. . .

Dr. V. Onișor: Cer cuvântul la titlul de mai înainte!

Președintele: Dr. Victor Onișor, are cuvântul.

Dr. Victor Onișor: În raportul prezentat, un capitol important este cel despre activitatea despărțământelor. Se arată cari n-au muncit. Se pomenește despre despărțământele cari n-au dat nici un semn de viață. Comitetul central nu ne dă seama că luat-a măsuri pentru sanarea acestui neajuns. Între despărțământele cari n-au dat nici un semn de viață este la locul întâiu despărțământul Lugojului. Mă mir chiar de despărțământul Lugojului acărui secretar este tocmai dl referent (Ilaritate). Mă mir de despărțământul Caransebeșului, de cel al Orăștiei, care, pe celelalte terene lucrează așa de frumos, Bradul, unde anul acesta a fost societatea de teatru primită cu atâta entuziasm. Aș dori ca pe viitor comitetul să nu se înestulească cu simplă această constatare a nelucrării, ci să se informeze, eventual să trimită din centru om, care la fața locului să înaripeze activitatea.

Dr. Diaconovich: S'a îngrijit comitetul central ca pe viitor așa să se întempe.

Referentul Dr. Braniste: După o scurtă reflexiune personală continuă: Capitolul următor este editura Asociațiunii și în legătură cu aceasta bibliotecile populare. Comisiunea este de părerea ca în locul bibliotecilor să se scoată mai bine cărți, ca fiecare țeran să-și aibe pe polița lui o mică bibliotecă de 15—20 broșuri potrivite gustului și intereselor sale. Se pot aibe mijloace de ale desface. Ciurcu desface în Bănat 20—30,000 broșuri. Ciurcu vedeți se pricepe la asta mai bine ca Asociațiunea. Să dăm cărți, nu magistrale, cari sunt secl, ci de acelea cari să-l satisfacă și gustul țeranului.

Gavriil Precup: Sprijinește propunerea comisiunii.

Referentul Valer Braniste: Capitolul secțiunilor științifice literare să-l luăm la cunoștință și să ne exprimăm dorința că aceste să-și reieie vâgășul normal al activității și pentru evitarea eventualelor neînțelegeri, fără de a rupe însă raportul firesc dintre plenul adunării generale al Asociațiunei și plenul secțiunilor, să se suspendeze deocamdată executarea concludului luat la Baia-mare privitor la programul de lucrare al singuraticelor secțiuni, având speranța firmă că fără de a provoca desbateri formale inutile vor împlini singuraticele secțiuni justele așteptări ale adunării generale.

Dr. Victor Onișor. La capitolul secțiunilor literare ca material de gândire dă comitetului idea de a completa organizmul acestor secțiuni cu una pentru științele juridice.

După o scurtă observare a protopopului *De-ciu*, continuă referentul: În fine relevăm faptul îmbucurător că Muzeul național — grație contribuțiilor benevole ale marelui nostru public — este deja construit gata și că s'a și început deja colectarea de obiecte pentru acest muzeu. Constatăm mai departe cu satisfacțiune că comitetul central dă o deosebită atențiune organizării acestui muzeu și propunem ca adunarea generală

a) să aproabe măsurile luate;

b) să iee act de terminarea casei de chirie construite alături cu Muzeul, așteptând ca la adunarea generală proximă se prezenteze comitetul socoșile revăzute;

c) să îndemneze comitetul ca să continue adunarea de bani și obiecte pentru Muzeu; și

d) să exprime mulțămii tuturor, cari au contribuit pentru Muzeul național.

Președintele: Primiți propunerile acestea?

Voci: Primim! Primim!

Președintele: Urmează raportul comisiunii pentru censurarea socoșilor.

Referentul dl Dr. Nicolae Comșa:

Onorată adunare generală!

Esmiși de d-voastră, după studiarea exactă a socotelilor am aflat că spiritul general ce domnește în administrarea Asociațiunei este cel al corectității, promptitudinii și economiei înțelepte. Comitetul central a introdus în cursul anului 1903 în administrațiunea sa comptabilitatea dublă și în chipul acesta controlul este tot mai bun și mai perfect.

Propunem:

a) aprobarea gestiunei financiare din 1903 și votarea absoluturului pentru acest an de gestiune.

b) ameliorarea remunerațiunei secretarului II dela 600 cor. la 1800 cor., precum și unele ameliorări mai mici de remunerațiuni, precum sunt prevăzute în proiectul de buget tipărit, și

c) aprobarea proiectului de buget pentru anul viitor așa cum este prezentat de comitet.

Toate propunerile se primesc cu unanimitate.

Jacob Radu, propune ca ajutorul de 2000 cor. preliminar pentru ajutorare de școale, fiind și de alt-fel așa de minimal să se întrebuițeze mai bine pentru înființarea școalelor de repetiție economică a poporului nostru.

Președintele: Se primește propunerea d-lui Radu?

Voci: Primim!

Președintele: O enunț ca conclud!

Rubin Patișa: Face propunerea să se înființeze așa numite școale de menaj, cari peste Carpați dau așa de bune roade.

Președintele: Fiind aceasta propunere independentă și neanunțată, n'o pot admite la discuție, dar vom ținea cont și comitetul se va ocupa de dînsa. Urmează raportul comisiunei pentru înscrierea membrilor noi.

Referentul Romul Cărbăș: Comisiunea esmisă de d-voastră, are onorul prin mine referentului ei a Vă aduce la cunoștință că rezultatul stăruințelor sale a dat un rod de 5540 cor. (Aplauze furtunoase).

Și anume s'au înscris de

Membru fondatori:

Institut de credit și economii „Victoria“ (Arad); inst. de cred. și econ. „Timișana“, George Barbu, Mihai Ardelean, Dr. Nestor Oprean, Dr. Isidor Pop, Constantin Burdea.

Pe viață:

Ioan Iosif preot, Institutul „Coroana“, (Timișoara); inst. „Ligezana“ (Liget), Grigorie Nicolaevici, Dr. George Dobrin, Constantin Diminescu, Dr. Aurel Cosma, Lucia Cosma, Dr. Aurel Vlad, Ioan Tuducescu, Dr. Iuliu Tămășel, Dr. Mihai Grosșan.

Ordinari:

Const. Lazar, Teodor Ianăș, inst. de cred. și econ. „Chiseteana“, (Chiseteu), Lucian Șepețean, George Ardelean, Emeric Andreescu, Ioan Ovesea, (Bacu), inst. de cred. și econ. „Bănățeană“ (Pucovet), Petru Căltunariu, Dr. Constantin Manea, Nicolae Martinovici, Anastasie Tempea, Emilia Crăciunescu, Ioan Pop, Romul Ciorogar, Ioan Moldovan, Virgil Antonescu, George Treta, Ioan

Gruescu, Ioan Sfârcoci, Ioan Budințan, Romulus Nicolin, Alexandrina Adam, Virgil Negru, George Magheru, Ioan Ionescu, Dr. Iuliu Coste, inst. de cred. și econ. „Pădureana“ institutul „Ciacovana“ (Ciacova), Alexandrina Vălean, Dr. Lucian Georgevits Ioan Maior, Terentie Oprean.

Președintele: Urmează referenda comisiei de candidare.

Referentul Dr. Nicolae Vecerde: Comisia de candidare a adus în unanimitate și Vă roagă să primiți următoarea listă pentru noul period de trei ani:

President:

Iosif Sterca Șaluțu.

V.-president:

Dr. Atanasie Marienescu.

Membri ordinari în comitet:

Partenie Cosma,
Dr. Ambrosie Chețian,
Dr. Cornel Diaconovich,
Nicolae Ivan,
Dr. Liviu Leményi,
Iuliu Muntean,
Ioan F. Negruțiu,
Ioan Papiu,
Dr. Ilarion Pușcariu,
Dr. Eusebiu Roșca,
Dr. Octavian Russu,
Nicolae Togan.

Membri suplenți în comitet:

Dr. Ilie Beu,
Dr. Miron Cristea,
Dr. Vasile Bologa,
Arsenie Bunea,
Gavriil Precup,
Romul Simu.

Președintele: Primește adunarea generală această listă?

Voci: Primim! Primim!

Președintele: enunță apoi între aplauze entuziaste pe cei de sus de aleși. Urmează la ordinea zilei fixarea locului proximei adunări generale.

Dr. Nicolae Vecerde: În numele despărțământului Brașov invit proxima adunare generală la Brașov.

Președintele: Sunt și eu încredințat din partea despărțământului Sibiiu a o invita la Sibiiu.

Rubin Pațita: Imi permit a prezenta rugarea în scris a despărțământului Alba-Iuliei pentru a invita adunarea la Alba-Iulia.

Președintele: Cred că mai consult e a lăsa hotărârea pe seama comitetului central.

Președintele: Și acum fiind ordinea de zi terminată, permiteți-mi a da expresiune mulțumitelor mele tuturor acelorora, cari mi-au făcut datoria atât de ușoară. Cât voi trăi, înăi va fi o dulce suvenire, c'am avut fericirea să conduc una dintre cele mai splendide adunări ale Asociațiunei. Un singur regret, o singură părere de rău, pe care nici dela acest loc n'o pot ascunde că *Archiereii nostri nu dau destulă atențiune nișuințelor noastre.* (Bravo! Așa-!) Chiar între felicitări am văzut numai dela doi Archierei, n'am văzut însă dela aceea, cari nu trebuiau să absenteze dintre noi. Asta o regretăm cu atât mai mult înăi și noi urmărăm aceleași probleme ca și dînșii. Între problemele noastre și într'ale bisericii nu este nici o osebire. Atitudinea aceasta a lor însă ne este de-a dreptul păgubitoare, căci ei prin aceasta retragere par' a justifica încâtva bănuelile răuvoitorilor nostri, calomniile că noi sub masca culturii am urmări și alte scopuri. Să sperăm că prelații nostri vor înțelege aceasta și pe viitor îi vom putea saluta în mijlocul nostru.

Dr. Victor Onișor: Mulțumim d-lui președinte pentru conducerea demnă și cu tact a adunării și în special pentru aceea bi c'atească apostrofă la adresa prelaților nostri, care a ieșit par'că din sentimentul nostru a tuturor, cari azistăm la aceasta atitudine a prelaților nostri de azi. (Aplauze îndelungate).

Prânzul.

A doua zi nu s'a ținut prânz comun. Aproape toți oaspeții au fost invitați la mesele fruntașilor din Timișoara. Masă mare s'a dat la d-nul Dr. Aurel Cosma, Romul Cărăbaș și Dr. George Adam. O masă splendidă a oferit oaspeților s'e d-l Emanuel Ungurion la notelul „Hungaria.“

Dintre invitați s'au prezentat Dr. Nicolae cu d-na, Vasile Papp cu d-na, protopopul Pinciu cu d-na, Dr. Gropșan cu d-na, Gerasim Serb, I. F. Negruțiu, G. Precup, Dr. Murășan cu d-na și d-șoara, Vasile Goldiș și d-na, d-na Mangiuca, D-șoarele Pavlovici și Dora Vuia, d-nele și d-șoara Dogee, dl Șerban și d-na. S'a servit următorul bogat

M E N U:

Potage Ragout de veau.
Msturgeon sauce Tartare.
Aloyan à la broche garnie.
Dindon rotii.
Selade-Compote.
Soufflée de frambois.
Fruits-Fromages.
Patisserie.
Cafe.

La friptură dl Dr. Nicolae Oncu a închinat întâiul toast pentru dl Ungureanu. Ungureanu pentru oaspeți. Protopopul Sirbu pentru Ungurean ca președinte al despărțământului și la provocarea damelor dl Vasile Goldiș închină pentru dame.

Societatea a petrecut până dup'ameaz târziu în cea mai înălțată dispoziție.

Sedința literară.

La ora 4 s'a ținut în saletul dela „Principele de Coroană“ sedința festivă a „secțiunilor literare științifice“. Sala a fost plină de public.

Dl Dr. Iosif Blaga a citit o disertațiune despre frumosul în artă, ear dl Dr. Iosif Popovici, despre dialectele bănățene. Ambele disertațiuni au fost savurate de public care a felicitat și aplaudat pe conferențiar.

Balul.

Pe 9 ore era fixat balul.

De astădată publicul începuse a veni chiar înainte de termin și la 9 ore era încinsă deja frumoasa horă națională.

Balul a reușit asemenea splendid. Cu toate că era acum a treia noapte de nedurmire s'a dansat până 'n zori.

Mi am putut însemna prezența următoarelor Doamne:

Alexandrina Adam, Emilia Brașovan, Gizela Balta (Beregsău); Olga Bugar (Beregsău); Alexandrina Berian (Borca, jud. Suceava); Cornelia Bredicean (Lugoj); Corn. Ciugudean, Maria Cosma (Sibiiu); Lucia Cosma, Elisa Crișan (Aradul-nou); Catinca Crainic (Chisetău); Silvia Cărăbaș, Maria Corcea (Vêrșet); Iulia și Cornelia Dogee (Lipova); Elena Dobrin (Lugoj); Ersilia Dragoescu (Orșova); Silvia Doboșan (Șculea); Catița Gaița, Sarika Glöckner, Elisa Isac (Cluj); Augusta Ioanovici (Lugoj); C. Iorgovici (Cuveșdi); Em. Ionescu (Jebel); Aurora Kaldi, Vida Luca (Iladia); Aurora Marcuș (Ghiula) Ecaterina Miculescu, Maria Mioc, Silvia Mioc (Vărădia); Ana Martinov (Caransebeș); Ecaterina Marcu, Iuliana Moldovan, Paulina Mezin, Sofia Mircu (Tot-Vărădia); Florica Motorca (Agris); Ecaterina Muntean, Maria Mutiv, Mureșan (Beiuș); Ana Magdu Victoria Magdu (Arad); Maria Nedelcu (Oravița); Ana Olar (Făget); Maria Oprean (St.-Miclăușul-Mare); Anghela Pepa (Caransebeș); Maria Popa (Seleus); Anița Popa (Foen); Silvia Putici (Recas); Paulina Petrovici (Toracul-mic); Ecat. Popovici (Silha); Ana Pațita (Alba-Iulia); Livia Pleș (Berzova); Pinciu (protop.); M. Pepa (Buziaș); Roșca, (Seliște); Emilia Russu (Urtvin); Irena Șepețan (Chisetău); Sever Secula (Arad); Maria Stăvilă (Seliște); Iosefina Têran, Emilia Têran, Valeria Têran, (Tot-Vărădia); Alexandrina Têran (Oravița); Iuliana Trescu (Oravița); Sidonia Vaiantu (Mehala); Emilia Giuchiciu (Oravița).

Domnișoarele: Valeria și Vioara Ardelean, Sempronia Bredicean (Lugoj); Aurora Balta (Beregsău); Agrafina Brașovan, Minerva și Hortensia Cosma, Ofelia Colojoară (Denta); Sidonia Corcea (Vêrșet); Mărioara Crișan (Seleus); Magdalena și Luisa Covăsală, Aurelia Crainic

(Chisetău); Veronica Crișan (Cudjir); Elena Doboșan (Mehala); Elena Dragoescu (Oravița); Mărioara Dogee (Lipova); Livia Leményi (Sibiiu); Eugenia Lăpădat (Berliște); Anica Martinov (Caransebeș), Cristina Mioc; Rosa Marcu; Mărioara Marcu; Olga Moldovan; Iuliana Muntean; Livia Muț; Lucreția Muresan; (Beiuș), Livia Mioc; (Vărădia); L. Matei; Iulia Olar (Făget); Mărioara Ovesea; Livia Popovici (Bichis); Elena Pavlovici (Oravița); Măr. Popa (Fizes); Elena Pațita (Alba-Iulia) Georgina Popovici (Oravița); Adelina Piso; Valeria Popa Livia Popa (Foen); Mărioara Roșca (Seliște); Lucreția Herlea (Cudjir); Victoria Ionescu (Jebel); Valeria Isac (Cluj); Ela Ioanovici și Alexandrina Vălean (Lugoj); Alex. Têran (Oravița); Gabriela Têran (Tot-Vărădia); Sofia Tripon (Agris); Ana Trăilă (Oravița); Dora Vuia (Arad); Emilia Zaslo și Ana Zalslo (Seleus).

(D-nele și d-șoarele fără indicația localității după nume, sunt din Timișoara).

Raportor.

Propaganda catolică.

București, 8/21 Septembrie.

Luni, 6/19 c. era să se judece de consiliul permanent al instrucțiunii publice procesul ce li-s'a intentat superiorilor institutelor catolice »Notre Dame de Sion« din București, Galați și Iași. Inspectorul școlar Teodoru, în urma inspecțiilor ce făcuse la institutetele »Notre Dame de Sion« din țară, descoperise adică o mulțime de abateri dela lege și abuzuri grave ce superioritatea acestor școale săvârșeste tot cu mai multă îndrăzneală și sfidare; în raportul său către ministru propunea deci darea în judecata consiliului permanent de pe lângă ministru instrucțiunii publice. Dl Haret, ministru școalelor a încuviințat darea în judecată și pe Luni superioarele au și fost citate să răspundă în privința acuzelor ce li-se aduc.

Delegați să judece erau d-nii Dumitrescu Iași, rectorul universității din București, Ioan Bianu și Coculescu, profesori universitari, membrii în consiliul permanent de instrucție publică.

Presida dl Dumitrescu-Iași. Acuzator public era dl Teodoru, asistat de colegii s'eii inspectorii Halița, Banu și d-șoara Canciof.

Din partea institutelor acuzate s'au prezentat șase maici: superioarele și ajutoarele lor. Apărător nu aveau. Maica Vêrnăv (descendentă dintr'o mare familie boerească), superioara mănăstirii din Galați, a cerut în numele tuturor amânarea procesului pe motivele; 1) că nu au primit citațiunea destul de vreme pentru a putea lua cunoștință de toate acuzările ce li-se fac și 2) pentru a-și lua un apărător, căci ele nu știu destul de bine românește

După citirea acestei petițiuni, consiliul acoardă cuvântul dlui inspector Theodoru, care susține acuzarea.

Capetele de acuzație mai principale sunt: nesupunerea la legile și regulamentele școlare, insuficiența instrucțiunii și tendința vădită de a ne mărgini inteligența elevelor, *propagandă antinaționalistă pe față și proselitismul la religia catolică — în timp relativ scurt, au fost convertite peste o sută de tinere fete — și altele.*

După ce a descris toate aceste fapte dl inspector declară că nu se opune la amânare, deși citațiile au fost trimise la timp așa că maicele au avut putință să ia cunoștință de acte. Cere însă ca termenul să fie foarte scurt și fără altă amânare.

În ce privește cererea de apărător, dl inspector nu vede necesitatea, de oare-ce faptele incriminate au fost săvârșite de in-seși superioarele, așa că au deplină cunoștință de ele și se pot disculpa singure.

De altfel și legea învățământului din 1866 prevede ca ministrul instrucțiunii publice poate da în judecată, pentru fapte comise de membri ai corpului didactic, cerând însă avizul consiliului permanent, iar învinuții se pot justifica numai personal; același lucru îl prevede și regulamentul din 1896 asupra școalelor private.

Deci, fiind vorba, în actualul proces, de fapte comise precum s'a spus exclusiv de superioare, d-sa se opune la acordarea unui apărător.

Consiliul intră în deliberare și, după o jumătate de oră anunță că a primit cererea de amânare și că procesul se va judeca azi, Miercuri la orele 5 d. a.

În ce privește apărarea, consiliul a admis ca maicele să aibă un apărător de oare-ce nu se pot bine exprima în limba română; apărarea se va mărgini însă numai la interpretarea faptelor, rămânând ca superioarele să răspundă singure asupra faptelor consemnate în actul de acuzare.

Ca apărător al lor au numit pe dl Alexandru Xenopol, profesor universitar în Iași.

Voiu comunica rezultatul. Opinia publică deși s'a alarmat mult, căci ziarele au dat la lumină o sumedenie de lucruri grave sevârșite de călugărițe, privește însă cu încredere și așteaptă liniștit verdictul ce se va da. Un juriu compus din bărbați atât de distinși și mai ales patrioți luminați, desigur că va judeca în conformitate cu înaltele interese de stat și ale Românișmului în genere.

Țin, cu acest prilej, să vă comunic unele și altele, privitoare la propaganda catolică ce fac aceste instituite în România.

Eată una din multele plângeri ce s'au adresat ministrului:

Domnule Ministru!

O mare nenorocire mi-s'a întâmplat, fiindcă numai d-voastră sunteți în stare de a o repara, vă rog să binevoiți a mă asculta.

Am avut pe copila mea, Lizeta Abramof, timp de 10 ani, în pensionul „Notre Dame de Sion“ din Galați, și observând că această copilă, din zi în zi, se atașa mai mult de călugărițe, de religia și de obiceiurile lor, că nu mai voia să vină acasă, că i-se ura cu noi, părinții ei, că disprețuia religia noastră ortodoxă, că nu voia nici odată să meargă cu noi la biserică noastră, ne-am decis s'o luăm dela școală și am declarat superioarei, că voința noastră este să nu mai primească copila în pension și nici s'o mai invite pentru vizitele și petrecerile cari se fac acolo.

Dar toate au fost înzadar: călugărițele au continuat a primi și chiar a invita copila să vină la pension unde se ducea fără voia și știrea noastră; ear la imputările și amenințările ce ne-avasta mea a făcut superioarei, aceasta a răspuns, că poate să facă ori-ce vrea, că nimic nu o intimidează și că ele nu se tem de nimeni aici.

În fine, sunt acuma câte-va zile, în lipsa mea de acasă, copila a pretextat că se duce la niște prietene ale sale, d-șoarele Ernică, cari de asemenea vor să se călugărească, a eșit din casa părintească și nu s'a mai întors.

Unde este copila mea acuma? Sunt disperat; m'am plăns parchetului, care n'a început cercetările și care chiar constatând că fiica mea este la călugărițe, nu va putea face nimic, pentru-că nimeni nu poate pătrunde în această mănăstire, închisă cu porți de fier și cu ziduri mari de jur împrejur.

N'am crezut, d-le ministru, că pe pământul ospitalier al României, sub masca de școli private, se ascund adevărate cuiburi de proselitism

unde părinții își pierd copiii, unde sentimentele de iubire de familie, de patrie și de religie se stâng, se smulg, și în locul lor se plantează fanatismul religios catolic, care face pe copiii să-și urască părinții, frații și surorile, să se lepede și să fugă de ei, să nu-și mai iubească nici țeara nici religia părinților săi și să desprețuiască societatea ca ceva păcătos și imoral.

Această copilă era mângâieroa și speranța bătrânețelor mele. Mi-au răpit-o călugărițele și numai d-voastră sunteți în stare a mi-o reda.

Fac apel deci la d-v. d-le ministru, bărbat cunoscut în țară, prin iubirea ce aveți pentru religia și biserica ortodoxă, și vă rog să binevoiți a ordona o anchetă, care să constate că copila mea a fost primită în institutul călugărițelor Notre Dame de Sion, din acest oraș fără voia mea; că a fost invitată de către călugărițe să se ducă la serbările lor religioase în institut, contra voinței mele; că copila a fost luată de superioara institutului și au plecat împreună; că mai sunt o mulțime de românce călugărițe în institut; că însăși superioara institutului este o româncă regenerată (e vorba de d-ra Virnav), pusă în fruntea acestui institut pentru prozelitism; și în fine, să-i ordonați de a-mi reda copila, amenințând-o cu închiderea institutului; și sunt sigur că veți reuși d-le ministru, vă rog și vă conjur, să aveți milă de un părinte ce-și reclamă copila sa și să-mi faceți acest act de dreptate și pietate.

Gabriel Abramof.

*

Notez că nenorocitul părinte nu și-a mai văzut copila și a murit de durere.

Privitor la perfidia acestor călugărițe, dl N. Filip din Galați scrie (în opul său «Misiunea catolică») următoarele:

Când clopotul sună la 5 dimineața, le vezi pe rînd, una azi, mâne alta, pe cele leneșe, că se scoală repede și se îmbracă în grabă, spre a merge să-și facă, în capelă, închinăciunea dimineții. Atunci călugărița, cu un aer prefăcut de surprindere și supărare, o întrebă:

— Mais qu'est-ce que tu fais, mon enfant, qu'est-ce que tu veux?

— Je veux aller moi aussi à l'église, ma soeur.

— Impossible! Ta mère te l'a défendu. Fata stărnice să meargă, călugărița se opune; fata se roagă.

— Și din toată inima, sărmana — călugărița îi spune atunci că trebuie să întrebe pe superioara și se duce să vorbească pentru dînsa. După câte-va minute se întoarce, o ia de mână și o duce la superioara, care cum o vede, o sărută pe frunte, o desmeardă și cu multă dragoste o întrebă:

— Vrei să mergi la biserică?

— Da, ma mère.

— Dară d-ta știi, că mama d-tale nu vrea să mergi la biserică noastră?

— Da, ma mère.

— Apoi când va afla mama d-tale?

— Dară mama mea n'are să știe nici odată.

— Cum? apoi n'ai să-i spui?

— Nu, ma mère.

— Chiar dacă te-a întreba?

— Chiar dacă m'a întreba.

Atunci superioara, înduioșată până la lacrimi, o apucă de mână, o sărută de două trei ori, o apropie de pieptul său și-i zice cu o voce tremurândă: du-te, copila mea, du-te; vedă că iubirea ta pentru Domnul este mare și datorită noastră este să o cultivăm această iubire, iar pe tine să te punem pe calea cea dreaptă a mântuirii și a fericirii.

Copila pleacă, se duce la biserică regulat, și din acea zi ea începe a fi draguță, inteligentă, nobilă... începe a avea și ea poze, figurine, medalii pentru silințele la studii, medalii pentru bună purtare, așa că Duminicile și sărbătorile are și ea cu ce-și împodobi pieptul și când o vedă părinții cu atâtea medalii, se umflă de bucurie; ei nu știu sărmanii, cu ce preț le-a obținut biata copilă.

Astfel călugărițele au reușit a supune pe toate fetele, și de bună voia lor, la practicarea cultului catolic în interiorul pensionului, și au reușit încă a face pe unele copile, pe cari părinții le opriseră dela biserică, să-și înșele pe părinții lor. Acestea, când se duc în vacanțe acasă, nu spun nimic, nici chiar când le în-

treabă; din contră mințesc și chiar acasă ele continuă într'ascuns a-și face închinăciunile dela școală. Scot din sin o cărtocică cu scoarțele negre cadou dela superioară; se pun în genunchi și citesc niște cuvinte, pe cari ele nu le pricep de loc, dar au credință că Domnul le pricepe, fiind că aceste cuvinte sunt din limba Domnului. Și cu câtă nerăbdare așteaptă ele reîntoarcerea la școală, pentru ca să comunice cu bucurie superioarei, cum și-au făcut acasă toate închinăciunile regulat, fără știrea mamei, cum a întrebat-o mama sa și cum a negat!

E de explicat deci, că în țara întreagă s'a produs un puternic curent în contra acestor călugărițe fanatice și părinții (e de regretat: cei mai mulți din înalta societate!) cari își mai dau copilele la aceste școli, sunt considerați ca înstrăinați de neamul românesc.

Adunări de popor în Sasca-montană și în Răcășdia.

Dl deputat dietal Dr. Aurel Vlad, dela adunarea generală a «Astrei» din Timișoara a plecat în cercul electoral al Saschei-montane, unde jusese cu înzistență chemat de alegătorii cercului.

Insofit de o gardă de tineri, dl Vlad a plecat din Timișoara cu trenul d' 2 după-ameaz. Ne lipsește raport detaliat despre manifestațiunile dela fața locului. Primum însă dela raportorul nostru următoarea telegramă:

Oranița, 26 Sept. 10 ore.

Eri s'au ținut adunările populare în Răcășdia și Sasca. Lume imensă. Deputatul Vlad este idolizat de popor. Primirea a fost grandioasă. La ambele adunări au vorbit Dr. Vlad, Dr. Nedelcu, Birăuț și Dr. Tămășel. Insuflețirea-i de nedescris.

Războiul ruso-japonez.

Știrile sosite de pe câmpul de război vestesc despre înaintarea cu mare grabă a armatei japoneze spre Mukden. Ea se face în front colosal de lung, care este în același chip format ca la Liaoyang adică: în centru se află generalul Nodzu cu corpul său de armată, de dreapta Kuroki, de stânga Oku. Pe cât de grabnic înaintează Japonezii pe atât de iute se retrag Rușii. Așa se vede, că generalisimul rus, nu are curaj să înfrunte armata lui Oyama la Mukden, probabil că nu este destul de tare. Fuge deci dinaintea Japonezilor, cari se revarsă ca un element cutropitor asupra tuturor pozițiilor rusești, lăsând la Mukden o arier-gardă de 20.000, care se rețină pe contrar până ce se retrage în pace și să întărește probabil la Tienling, dacă se va putea hotărî generalisimul rus să se oprească aci.

De altcum lupte mici se dau între avant-garde, respingând mereu infanteria japoneză pe înfricoșății kazaci rusești pretutindenți, unde au ciocniri cu ei.

La Port-Arthur situația continuă a fi aceeași. Fortul este zilnic bombardat, cauzând asediaților mari pagubi. Alaltă-eri s'a dat o navală generală încontra fortărețelor, cu care ocaziune și ambele flote de sub comandamentul vestigiilor admiralii Togo și Kamimura, a secundat atacul cu succes. Ce

resultat a avut acest nou bombardament, abia zilele astea se va putea ști.

Dăm aci următoarele depeșe mai importante asupra evenimentelor recente.

Londra, 24 Sept. Din Mukden se anunță: Tendenza de atacare a Japonezilor se poate observa cu toate părțile. Alaltă-eri și armata lui Mișcenko a fost din nou expusă unui atac al adversarului. Rușii în fiecare zi explorează pozițiile Japonezilor cu ajutorul balonului. Mercuria trecută în prezența autorităților militare rusești au fost executate 9 capi de ai Hunhuzilor.

Berlin, 24 Sept. Lui «Tageblatt» i-se raportează din Tokio: *Mareșalul Oyama a început în front lung din nou atacul general, respingând pe Kazacii lui Rennenkampf Samsanov și Mișcenko deși aceștia sunt întăriți cu trupe de infanterie și artilerie. La sud de Hun se află numai o putere slabă rusească. Cavaleria japoneză se desvoltă în jurul ambelor flancuri ale armatei ruse, ear avant-gardele lor au ajuns deja în apropierea Tienlingului.*

Berlin, 24 Sept. Din Petersburg îi se depeșează lui «Tageblatt»: Conform știrilor sosite aici Japonezii înaintază spre fluviul Hun și anume așa, ca să fie superiori față de pozițiile Rușilor la Hun și Mukden. Intre atari împregiurări puțin crezământ li-se poate da telegramelor engleze, cari dau ca loc sigur al viitoarei lupte Mukdenul. Kuropatkin poate risca lupta sub împregiurări cu mult mai favorabile lângă Tienlin, unde are astfel de poziții, cari din punctul de vedere al defensivei sunt foarte avantajoase. Deja acum se află concentrată la Tienling o forță armată considerabilă rusă. La Mukden va fi sigur o luptă numai între ariergarda rusă și între armata japoneză.

Tși-fu 24 Sept. Japonezii sosiți din Dalny au adus știrea, că la 19 c. a început un nou atac în contra Port-Arthurului; acest atac a fost continuat și în ziua următoare. După vești încă neconfirmate Japonezii ar fi avut de astădată cevașii succese.

Paris 24 Sept. Matin vestește din Petersburg, că Japonezii eri au îndreptat din trei părți un atac împotriva Port-Arthurului. *Flota lui Togo și Kamimura au secundat atacul cu un foc violent. La Petersburg sunt neliniștiți cu privire la rezultatul acestei năvale.*

Pierderile dela Liaoyang.

Suntem încredințați că nici unul dintre beligeranți nu mărturisește deplinul adevăr asupra pierderilor suferite în șirul de bătălii date în jurul Liaoyangului, de aci se trage concluzia că ele au fost, cu adevărat, înspăimântătoare.

Luptele din jurul Liaoyangului, cele dela Liaoyang și după aceea cele dela minele Yantai, au durat cel puțin 10 zile în scurgerea cărora Japonezii mărturisesc că au pierdut 17.500 morți și răniți plus 136 oficeri morți și 464 oficeri răniți, deci mai mult decât 18.000 oameni. Trebuie să adăogăm, însă, că aceste cifre priveau numai lupte dela Liaoyang și împrejurimi dar nu cuprindeau și pierderile încercate mai târziu la minele Yantai.

Rușii, după trecere de cinci-spre-zece zile, mărturisesc că au pierdut 21.552 soldați plus 250 oficeri printre cari doi generali, deci o pierdere de 22.000 oameni.

Și iarăși să nu uităm că pierderile dela minele Yantai nu figurează aci.

Eată dar că după mărturisirile oficiale cei doi luptători au pierdut cel mai puțin 40.000 oameni în cursul a 10 zile de lupte îngrozitoare.

Decât, adevărul trebuie să fie încă și mai înfricoșat.

Dacă socotim că din amândouă părțile evaluările s'au făcut cu intențiune sub adevăr și dacă

adăogăm pierderile beligeranților la minele Yantai unde bătălia a durat câte-va zile și a fost foarte crâncenă, ajungem la concluzia că Rușii și Japonezii la un loc, au pierdut în cele 15 zile din urmă cel puțin 60.000 oameni. De ce ne-am mira atunci când aflăm din toate părțile că și la Petersburg și la Tokio se manifestă, mai mult ca ori când, dorința de pace?

Răsboiul acesta e prea înspăimântător și cere prea multe sacrificii pentru ca să poată fi urmat prea mult timp. O ultimă telegramă din Petersburg cu caracter quasi-oficial, ne spune că în luptele dela Liaoyang Rușii, pe lângă, cel puțin 30.000 oameni scoși din luptă, au mai pierdut și 233 tunuri plus multe provizii și munițiuni, sau o pierdere materială evaluată la 57 milioane ruble, adică 151 milioane lei. Să adăogăm și pierderile Japonezilor și vom înțelege cât va costa pe amândoi luptătorii un răsboiu continuu de doi sau trei ani.

Pe când din toate direcțiile, dela Paris, Berlin și Londra vin știri tot mai numeroase cum că se fac, în acest moment, serioase tratări pentru încheierea păcii, aiât Rușii cât și Japonezii fac uriașe pregătiri de răsboiu.

Telegramele ne spun că armata japoneză, deși sleită de puteri, prin atâtea lupte și pierderi grele, a reluat mersul ofensiv către Mukden pe care l'au ocupat deja toate diviziunile generalului Kuropatkin; totuși din alte izvoare se afirmă că viitoarea mare bătălie se va da la Tienling. Părerea noastră este însă, că o mare bătălie nu va putea fi dată prea curând de oare-ce Japonezii au nevoie de cel puțin 10—15 zile spre a-și reorganiza coloanele decimate a pune în linie noile ajutoare ce au fost expediate în marș forțat dela Inkeu și Niungvang.

Dar pregătirile se fac febrile.

Pe lângă noua armată de 100.000 oameni care va fi gata în Japonia cât de curând spre a fi trimisă în ajutorul mareșalului Oyama guvernul din Tokio a decretat mobilizarea milițiilor, adică a oamenilor dela 30—40 ani, ceea-ce va da o altă oștire tare până la 120.000 oameni. Apoi va veni noul contingent al recruților în număr de 80.000 oameni, ceea-ce arată că, de aci și, până în două luni, cel mult până în trei luni, Japonia poate azvirli pe câmpul de luptă încă 300.000 ostași.

Din parte-i Rusia mobilizează fără preget, în acest moment, trei corpuri noi de armată, adică 150.000 oameni stau gata de plecare.

Și, când toate aceste forțe, din amândouă părțile vor fi pe câmpul de luptă, plus celelalte 4 corpuri pe care Rusia este dispusă să le mobilizeze cât de curând, în Extremul-Orient se vor răsboi cel puțin un milion și jumătate de Ruși și Japonezi.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 24 Septembrie 1904.

Din cauza sf. sărbători de mâne (Marți) a înălțării sf. cruci, numărul proxim al foilor noastre va apărea Miercuri la amiază.

— **Sfințirea de biserică din Tămașda.** Situată la marginea comitatului Arad ca și-o insulă între lumea străină și în însăși comună mestecați cu străini, comuna Tămașda și-a renovat — prin stăruințele harnicului preot Alexandru Vașadi — biserică, și chemat-au pe P. S. Sa Episcop al Aradului la sfințirea ei, care plăcut atins de sentimentul ortodoxiei din acel ținut a grăbit a satisface dorinței credincioșilor săi, mergând eri în mijlocul lor, în satul unde nu s'a mai pomenit de episcop ortodox, săvârșind sfințirea sfintei lor biserici.

Sfințirea a săvârșit-o, cu asistența vicarului episcopesc din Oradea-mare *Vasilie Mangra*, directorul seminarial Roman *Ciorogariu*, protopopii *C. Gurban*, *Toma Păcală*, *Nicolae Roxin*, archivarul consist. în Oradea-Mare, *George Papp*, preotul local *Alexandru Vașadi*, preotul din Ciamegi *Roxin* și archidiaconul *Dr. I. Suci*. La

serviciul divin a azistat popor mult, evlavios, care cu frica lui D-zeu a ascultat înălțătorul ceremonial și pătrunzătoarea cuvântare a Arhiepiscopului nostru care acuma, prima oară a intrat în patria lui ca Episcop, și fiind în elementul, s'au întrecut pe sine în înțeleptele povețe cu cari a atins coarda inimii poporului, din a cărui sin a ieșit. În decursul serviciului divin a sfințit de diacon pe candidatul de preot Romul *Ganea*, ales în Ohaba-sârbească și de cetăț pe elevul de cursul III. *Lazar Jacob*. P. S. Sa a fost găzduit în castelul baronului Liptai, care i-a fost pus la dispoziție. Atât întimpinarea cât și petrecerea în comună cu bandierii și cu lung șir de căruțe, a fost impozantă.

— **Prețul bucatelor în America.** Știrile din 17 Sept. n. spuneau, că în bursa de bucate din America, în timpul din urmă prețul grului a început să crească repede. În scurt timp a crescut per mm. cu 75 fil. Căci din publicațiunile oficiale a reeșit, că ăstan a fost în America cu aproape 108 milioane de bushel-i mai puțin grâu, decât anul trecut. Având în vedere că anul trecut America a exportat numai cam 100 milioane bushel-i de grâu, — e semn că ăstan abia de va avea ce trimite din țară în afară?

— **Lume păgână.** „Libertatea“ scrie: Tribunalul din Cluj pusese pe Sâmbăta trecută (17 Septembrie) pertractarea înaintea curții cu jurați a procesului de omor a alor 6 făcăli din un sat din jurul Clujului. În ceva beție din ceartă au trecut la bătae și au sfârșit-o cu omor. Așa au dat toți în nenorocitul pe care-și puseseră gând rău, că toată zdremțe i-au făcut căpățina. Săriseră din ea țanduri, pe care medicii le-au adunat de pe jos din locul omorului. În ziua pertractării s'a pus pe masa judecătorilor căpățina sfărâmată a mortului, spre înfiorarea tuturor celor ce-au văzut-o. Acușății, prinși toți șase și ținuți în prinsoare preventivă la Cluj au recunoscut groaznica lor faptă. — Dar ascultarea lor, a toți 6, apoi și a unor martori, 4 a răpît mult timp. Toată ziua de Sâmbătă, de dimineața dela 9 până seara la 6, abia s'a gătat ascultarea lor și vorbirile de acuză a procurorului și de apărare a apărătorilor lor. Atunci tribunalul a ridicat ședința, anunțând, că mâne: Duminecă, în 18 Septembrie la 1/9 se va continua pertractarea. Duminecă a venit rëndul la sfătuirea juraților și aducerea verdictului lor, apoi retragerea tribunalului și croirea pedepsei. E surprinzător pentru noi, ca creștinii acest lucru: să se continue Dumineca o pertractare nesfârșită Sâmbăta. Prea să „modernizează“ în această țară lumea!

Feciorii au fost altfel pedepsiți exemplar: Unul a căpătat 7 ani robie grea, altul 6, 3, 2, 1½, iar doi țigani ce s'au dus și ei la bravură, unul 10 luni, altul 8. — Osândiții s'au declarat mulțumiți. N'au mai apelat.

— **Marii comercianți jidani baronizați.** Nu știm ce merite extraordinare a putut descoperi guvernul maghiar la familia Guttmannilor, care întreagă a fost promovată la rangul de baron. Probabil pentru bani grei, căci guvernul maghiar cam are lipsă de parale, când are în gând planuri și proiecte mărețe — căci de altfel n'avem motiv să presupunem alt motiv, cu toată prietenia dintre guvernul Tisza și firma calvino-jidană. Doar acum nu este lipsă de sprijinitori prin casa magnaților, căci proiectul lui Berzeviczy sunt prospecte, să treacă cu concursul însuși al catolicilor.

— **La îndurarea cerului.** Mesageru Oficial din Rusia promulgă rezoluția luată de sf. Sinod, în temeiul unui ucaz imperial care decide că pentru nevoia cu totul deosebită de a îndrepta rugăciuni către cer în curgerea acestor zile de grele încercări pentru scumpa patrie și pentru ajutorarea armatei rusești, care se închină lui Crist, ca să le dea biruință asupra crudului și vicleanului vrăjmaș, Sinodul ordonă să se citească în toate bisericile, în fie care Duminecă și zile de sărbătoare, după terminarea liturghiei, o rugăciune specială pentru chemarea ajutorului ceresc în favoarea armatei ruse care își jertfește viața pentru credință,

țar și patrie, precum și pentru odihna vecinică a sufletelor celor căzuți în luptă.

— **Neerolog.** Ni-se anunță moartea doamnei Elena Dobruș nasc. Giurgiuți, în etate de 29 și în al 12-lea an al fericitei sale căsătorii, întâmplată la 24 c. Inmormântarea s'a făcut la 25 c. Odihnească în pace.

— **Kuropatkin laudat de japonezi.** Se scrie din Tokio ziarului Standard că experții militari din Tokio exprimă sincera lor admirație pentru dibăcia cu care generalul Kuropatkin a efectuat retragerea armatei sale dela Liaoyang.

Cu cât se primesc mai multe informațiuni asupra retragerii Rușilor, cu atât se vede mai sigur că această operațiune, în condițiunile în care s'a îndeplinit, cu toate mișcărilor forțelor japoneze și cu natura terenului, constituite una din cele mai prețioase lecțiuni care s'au putut da în războiul actual.

— **Un colonel german pedepsit după merit.** Colonelul german Gaedke a scris într'un ziar un articol despre omorul regelui Alexandru a Sârbiei, și zicea: că el aprobă fapta ofițerilor ucigași, căci ei au fost siliți de împrejurări să facă feroasa lor faptă, pentru a mântui constituțiunea țării, care era primejduită prin regele mărginit, dus de nas de o femeie îngâmlată și fără tact.

Pentru acest articol colonelul a fost trecut numai decât în pensie și oprit de a mai purta uniforma sa militară ori titlul rangului ce-l avea!

— **Earăși atentat asupra unui guvernator rusesc.** Comitetul diferitelor societăți secrete revoluționare din Rusia așa se vede pus-și-au în gând continuarea atentatelor împotriva birocraților, căci acum ear sosește o veste despre o atare încercare de a răpune pe un guvernator rusesc. Atentatul însă n'a reușit, deși ucigașul de două ori a tras foc asupra generalului Neuthard. Atentatul s'a făcut așa, că eșind guvernorul Odesei Neuthard la preumblare cu adiutantul țarului, prințul Obolensky, un feciorandru a pășit naintea guvernorului slobozind asupra lui două focuri de revolver, carl însă n'au nimerit, din cauza, că generalul l'a prins de mână pe ucigaș, smulgându-l în sfârșit arma din mână. Atentatorul a fost deținut.

— **Agitațiunea contra Angliei.** În Petersburg mare este amărăciunea în contra Angliei din cauza convențiunei tibeto-engleze. Presa rusească *urgentează* (pretext pentru încheierea războiului ca în chipul acesta să scape de rușine imperiul moscovit?) terminarea războiului, ca Rusia să poată pune capăt (?! când nici pe mica Japonie nu o poate da gata!) expansiunei englezești. În capitala rusească se are în vedere ținearea de adunări pe seama poporului, bine că este luat în considerare și bietul mojić, dar bine înțeles numai atunci, când este vorba de a scoate birocrațismul de opăreală, spre a pregăti spiritele (biete spirite) pentru o campanie contra Angliei (!), autoritățile însă se nizuiesc să nimicească această mișcare în Germania.

4073 szám. 1904 tkvi.

Együttes árverési hirdetésny kivonat.

A borosjenői kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az „Albina” nagyszobeni takarék és hitelintézet vég végrehajtónak és a kondoros földművelő munkások szövetkezete úgy Dorny Péter valamint a Szarvasi takarék pénztár csatlakozó társainak, Iando Etelka férj, Suhajda Antalné aradi lakos végre-

hajtás szenvedő 256 kor. 76 fillér és több követelésből álló tőke és járulékal iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte minek folytán az aradi kir. törvényszék és a buttyini kir. járásbíróság területén fekvő és a buttyini 475 számú telekkönyvben A + I. sor, (1022—1023) hr. szám alatt felvett ház és belfelelekből álló ingatlan 18537 korona kikialtási árban az 1904 évi október hó 15 napján délelőtt 10 órakor buttyini községben a község házában megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladatni u. m.:

1. Ha a kikialtási áron felüligéret nem tétetik, — az árverelendő ingatlan a kikialtási áron alól is elfog adatni.

2. Árverelni kívánok tartoznak az ingatlan becsárának 10%-a: vagyis 1853 kor. 70 fillért készpénzben, vagy az 1881 november hó 1-én kelt 3333 számú igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadék képes értékpapirokban a kiküldött kezeihez letenni, vagy az 1881.60 tcz. 170 §-a értelmében a bánat pénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervénynt át szolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért három egyenlő részletben és pedig az első az árverés jogerőre emelkedéséről számított 15 nap alatt, — a másodikat ugyan azon naptól számított 30 nap alatt, — a harmadikat pedig ugyan azon naptól számított 45 nap alatt, — minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 5% kamatokkal együtt szabályszerű letéti kérvénykaposában az 1881: december 6-án 39425. I. M. szám alatt kelt rendeletben előírt módon a n. buttyini kir. adóhivatalnál, mint bírői letétpénztárnál befizetni.

A bánat pénzt a bíróság az utolsó részletbe fogja beszámítani.

Az árverési feltételek többi pontjait a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíróság telekkönyvi hatóságánál, Buttyin, Berza és Borossebes községek előjárás-gajnál meg tekinthetők.

Borosjenőn, 1904 évi július hó 22-án.

Kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság

385

Horváth, kir. albiró.

INSERȚIUNI ȘI RECLAME.

Nr. Telef. 378.

Nr. Telef. 378.

In atențiunea domnilor voluntari! CZIRÁKY ALAJOS

croitorul regim. 33 de inf. ces. reg.

A R A D, 359

In colțul străzii Comitatului (Tabajdi Károly) și a pieții Andrassy.

Am onoare a recomanda în binevoitoarea atențiune a domnilor voluntari magazinul meu bogat asortat cu uniforme militare de tot armamentul.

Confecționez tot felul de uniforme și ajustări pentru prețuri convenabile, executate în modul cel mai bun.

Este admirabil rezultatul, pe care îl ajunge on. public de dame prin folosirea laptelui de castraveți veritabil englez. După o folosire de câteva zile dispar de pe față alunițele zgrăbunțelor și alte inconveniențe de piele; netezește fața și sbăreiturile, face pielea finitului albă, tineră și fină fără să strice pielea. Mijloc premiat la expoziția din Paris și Viena; acest mijloc scoate și la noi, ca și în Anglia din uz toate cosmeticele. Un flocon 2 cor, săpun de castraveți 1 cor. pudră de castraveți 1 cor. 20. Se poate căpăta în ori-ce farmacie; pe poștă trimite Balassa Cornel, farmacist, Budapesta. Erzsébetfalva; ear în Cașovia (Kassa) Pallaghi Kálmán, Fő-utcaza II. Deposit primul în Arad la farmacistul Földes Kelemen, și la drogueria lui Vojtek și Veisz.

CIOBAN ȘI NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utcaza 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri

vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, faceri de bunget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN ȘI NADRA.

Vindecarea deplină a boalelor secrete.

Să nu pregete nime într'o chestiune atât de gîngașă a se prezenta odată în persoană pentru că cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din străinătate poți afla punctul local, cauza, răspîndirea și starea boalei, ori cât de adînc ar fi boala înrădăcinată în organism. Pe baza acestei examinări poți cu siguranță afla și calea pe care ajungi la vindecarea răului, ceea ce fiecare o poate face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Dacă cineva nu poate veni în persoană, atunci să-și descrie boala cu deamăruntul și după ce va fi examinată va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincioase pe lângă ținerea în cel mai mare secret. În scrisoare pune maroc de răspuns. După încheierea curei, scrisorile se ard sau la cerere orespă se retrimite.

Un astfel de lecutor și curățitor e institutul special al drului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-ut 10) unde cu bunăvoință și conștiințioasă capătă ori-cine (bărbat sau femeie) deslușiri asupra vișții sexuale unde i se curăță sângele bolnav, nervii i se întăresc, trupul întreg se eliberează de boală și sufletul de chinuri.

Fără conturbarea ocupațiunilor zilnice dr. Palócz vindecă de ani de zile cu siguranță, repede și din fundament cu metoda sîu proprie de vindecare și casurile cele mai neglijate, boalele de beșică, de țeve, de testicule, de șira spinării, de nervi, urmările onaniei și ale sifilisului, poala albă, boale de sînge, de piele și toate boalele ce se țin de organele secesuale femeiești. Pentru femei e sală de așteptare și intrare separată. Consultațiunile le dă însuși dr. Palócz dela 10 ore în. a până la ameză.

Adresa: Dr. Palócz medic de spital, specialist Budapesta VII, Kerepesi-ut 10. 297

Primul
și singular institut de
specialitate p. spălarea
și curățirea rufelor
306 al lui
Bettelheim K.
ARAD, Aulich Lajos-u. 2.
Nr. Telefonului 184.

Valentiny József iun.

croitor.

ARAD, strada Fabian Nr. 12 la colțul stradei Deák Ferencz (Casa Bonts).

Confecționează tot felul de

costumuri, pardesiuri și paletouri

pentru bărbați, pentru prețuri culante din materii indigene și engleze de lână, după croiu modern.

Novitățile pentru sezonul de toamnă a sosit deja și astfel mă aflu în poziția plăcută ca pe lângă prețuri ieftine să corespund celor mai delicate pretensiuni.

Cu stima:

342

Valentiny József jun.

croitor.

ARAD, Strada Fabian Nr. 12.

Editor-proprietar: George Niehin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Sîrlanu.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

382

Bijuterii, oroloage, aur călcat și recușite de argint, sedulii de amănetaș cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii (Palatul minorității.)

Isvorul cel mai estin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Se caută un învățăcel.

Nr. Telefonului 438.

381

Biroul de credit și reforme de încasare Seidl és Matiegka

Temesvár-Józsefváros, Küttl-tér 3 szám. dă informațiuni și deslușiri confidentiale atât în afaceri deosebite cât și despre lucruri grivate de pretutindeni în țeară și străinătate, în modul cel mai conștiincios și discret.

Primește

319

contra honorar moderat afaceri de încasare dela comercianți și industriași, încasarea pretensiunilor dubioase pe cale pacinică ori procesuală, mai departe

mijloace

afaceri de împrumut și financiare, achitări de datorii, precum și vindrea și cumpărarea de bunuri și calități.

Escompturi de cambii. Losuri în rate.

Kőszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 16.

(Casa Vanicsek)

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de apeduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic.

— Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante. —

BRAUN GUSTÁV

măsar.

Arad, Petőfi-utca 11 sz.

Primește tot felul de lucru aparținător branșei sale, executat în modul cel mai conștiincios și cinstit.

Rog spriginul prețios al p. on. public, rămân

Cu stimă:

BRAUN GUSTÁV

381

măstru măsar.

LENGYEL GYULA

lăcătar de zidiri.

Arad, Strada Vörösmarty Nr. 3.

Pregătește accesorii de fer pentru zidiri, grilaje pentru cimitire, mașine de fert în formă de masă și ori-ce fel de lucrare de lăcătar.

382

Cu stimă:

Lengyel Gyula.

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor al lui

CZOBOR OTTO, ARAD.

Pregătește pentru examenul de admisiune la obținerea dreptului de voluntariat.

În curs funcționează profesori de forță. De plasarea elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului. La recercări servește cu informațiuni

358

CZOBOR OTTÓ

conducătorul cursului.

— Kossuth-utca Numărul 41. —

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumi și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emailarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopclare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoșele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odăi.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

Apa minerala naturala cu efect vindecator.

Apă acră de Boholt

e recreatoare, curată ca cristalul și cu efect vindecător.

Amestecată cu vin ori sirup dă o beutură plăcută și recreatoare.

0 sticlă mare (2 litre) 26 fileri

0 sticlă mică (1 litru) 18 fileri.

Se poate comanda și furnisa la locuința dela

Hartmann Samu

magzin de ferarie și coloniale

ARAD, Boros Béni-tér I. Telefon Nr. 373

Comande din provincie se efectuează prompt și echitabil.

311

Apa minerala naturala cu efect vindecator.

Apa minerala naturala cu efect vindecator.

Apa minerala naturala cu efect vindecator.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare-ce la întreținerea de apă nesiposă ori murdă nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparație gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de câneapă din lăuntru căstusite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-uteza 27. sz.

253

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Primește lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *tj. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande. Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. t. public,

rămân cu stimă:

Pápay Lajos,

măestru-măsar.

298

Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. —

293

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

Tuschák Vilmos,

argintar.

ARAD, Batthányi-uteza 23, I em. 8 ajtó.

Primește ori-ce fel de lucru aparținător acestei branșe pentru prețurile cele mai moderate și pe execuțiunea cea mai bună.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, per barbă, mustăți în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Culoarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nestricăcios și modul de folosire foarte simplu

Prețul 2 cor. 80 fil.

Ori-ce per cărunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumuseța naturală a părului. Astfel perul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

Pentru a face perul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem preface ori-ce per în culoare atât de plăcută, aurie, în culoarea câneplii ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca perul. — Prețul sticlă mică 1 cor., sticlă mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

Ocaziune excepțională!

Din cauza zidirei și câștigării de local, vin-dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca. Ceasce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri. Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE STICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate. STICLE, PAHARE, FARFURII DE STICLA dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICII Pentru LICORURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal. Obiect de lux și folosire de alpacca și argint de China, execuțiunea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, maiolica și fayence. — Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangiarea de culine. —

Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal. Recusite de mâncare din alpacca, ori argintate ori nickelizate, fabricate din țeară.

Lămpi: Pentru saloane, dormitor, refectorii, birouri, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădini și buline. Cu luminare electrică, de gaz, acetylen, petrol ori spirit

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de trusouri, și alte lucruri pentru arangiarea de locuințe, ville, verande și locuințe de câmp.

308

Gebhart J. és Fia.

ARAD, Andrassy-tér 16 szám.

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se execută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegar, măsurari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

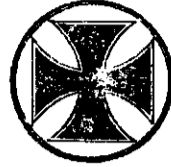
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, tinituri de ureche, bătaie de inimă, sgârșiri de inimă, astma, suzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, nudul în pat, influenza, insomnie, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afâtoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii și cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care stă în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și iestinatatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțățire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituțiune foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

De mai multe ori premiat.

Nr. Telefonului 184.

ALOIS PIFFL

Prima fabrică de metale în Timișoara.

TEMESVÁR, Elisabetopole (Erzsébetváros) Str. Hunyady Nr. 14 (Casa proprie).

Specialist în construirea de apaducte

de instalări de băi, de closete engleze, sistemul cel mai nou, de canalizare și de închideri ermetice, contra mirosului neplăcut, invenție proprie, scutită de lege, de aparate pentru spălarea de closete, canale pentru conducerea apei și apei de ploaie, precum și de closete „Millenium“ complete.

Planuri și budgete se dau la cerere gratuit și pe spesele proprii.

Mai departe fabricare de

317

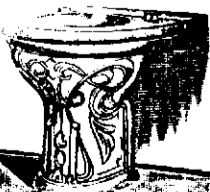
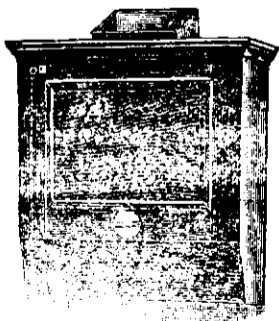
DULAPURI DE GHIATA

de mărfuri de metal, unelte de culină, căzi de băi și de băeți, scaune de băi cu aparat de încălzit sistemul cel mai nou, de ornamente de zinc de tot felul, litere de metal turnate și table de inscripții de metal, precum și sigile și embleme de cupru (aramă), mesing și tinichea etc.

Liste cu prețuri stau la dispoziție gratuit.

Cu deosebită stimă:

ALOIS PIFFL.

Nou magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința p. o. public, că azi am deschis în Arad **un magazin de mobile** sub firma înprotocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulație suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când îmi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfă ndigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.
măestru tapesier.

Avisăm pe on. public că sub

Nr. 11 Calea Archiducei Iosif

(colțul stradei Karolina)

am deschis sub firma

Reuniunea industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile

un magazin pentru mobile.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public, tot odată rugăm on. public să binevoiască a ne onora cu visita.

Arad, 1 Septembrie 1904.

364

Reuniunea Industrișilor Aradani

pentru fabricarea de mobile.

Prăvălie pentru mânuși și suspensorii a lui

HUBATSCHKEK T.

ARAD, Szabadság-tér 20 sz.

(In casa Băncii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mânușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culante; mai departe se capătă tot felul de mijloace de pansare din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe cari le vând pentru prețuri extraordinar de echitabile. Rugând spriginul binevoitor al public rămân

303

cu respect: **Hubatschek T.**

4%

BANI!

4 1/2%

pe realități și bunuri cu 4—4 1/2% amortizațiune la locul I. și II. fără a spese anticipative, precum și credit personal exoperează grabnic, culant și sigur

PHILIPP GRÜNWARD,

Agentură de bancă, Incasso,

Biurou de informațiuni

TEMESVÁR, Józsefváros, Küttl-tér Nr 5.

Mai departe mijlocesc vinderea și cumpărarea de case, bunuri, cafenele; hoteluri, restaurante, prăvălii de tot felul; am prenotate case pentru vânzare dela 2000—140.000 coroane depunerii favorabile de capitaluri cu 7 1/2—8% venit curat, vindere de pământ etc., arende de pământ de la 100 jugăre în sus.

4 1/2%

4%

Nouă ferărie în Arad.

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că am deschis în

ARAD, piața Boros Béni Nr. 6

o nouă ferărie

cu articoli fabricație proprie, și parte comandați din locuri de primul rang.

Primesc comande de turnătorie și obiecte de arangia-mente pentru mori, anume ventiluri de moară și petri de moară.

Fer bătrân și metale se cumpără în orî-ce cantitate.

Cărbuni de fag se pot căpăta pentru prețuri estine.

Rugând prețiosul sprijin rămân cu stimă:

324

Szántó Izidor

fabricant de fer și oțel în Ujdezna.

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a m. oi public, că pe **Strada Weitzer János Nr. 19** casa Doamnei ved. Dr. Petkó, am deschis un

atelier de tapiserie și înfrumșetare

corespunzător intru toate recerințelor de azi.

După o experiență de mai mulți ani câștigată prin prăvăliile de acest fel în Arad, precum și în urma legăturilor mele cu cele dintâiu fabrice, am ajuns în poziția plăcută, să satisfac pretensiunilor celor mai înalte ale on. public în această privință.

Primesc arangierea completă de hoteluri, restaurante, după moda cea mai nouă, prompt și pentru prețuri culante; primesc renovări, reparațiuni și obducerea de biliarde etc.

Rugând sprijinul binevoitor al on. public, rămân

Cu deosebit respect:

380

SZILVÁSY ISTVÁN, tapetier

MÁRTONFY VICTOR

tinichier de zidiri și arte, instalator de apaducte.

Se recomandă mult onoratului public pentru pregătirea de orî-ce lucrare de tinichier.

— Prețuri solide. — — Esecutare promptă. —

Distins cu premiu la expoziția milenară.

Stipendiu de Paris.

Cu stimă:

334

MARTONFY VICTOR

ARAD. Local: Piața Boros-Béni Nr. 2.

Locuința: Strada Sárosy Nr. 2.

(Casa d-lui Purcariu).